

Таким образом, организация данных театров была направлена на обращение к русской и зарубежной классике, а также на стимулирование развития белорусской драматургии, активизацию развития молодого поколения авторов и актеров.

1. *Барышев, Г. И.* Театрально-декорационное искусство Белоруссии (1917–1941) / Г. И. Барышев. – Минск: Наука и техника, 1958. – 112 с.

2. *Бурьян, Б.* Купаловцы – любовь моя / Б. Бурьян // *Полымя*. – 2003. – № 1. – С. 14–16.

3. *Герасімовіч, М.* Слова пра майстроў сцэны / М. Герасімовіч. – Мінск: Беларусь, 1967. – 232 с.

4. *Няфёд, У. І.* Сучасны беларускі тэатр / У. І. Няфёд. – Мінск: Беларусь, 1961. – 399 с.

5. *Сохорь, Ю. М.* Краски, пластика и ритмы сцены: штрихи к творческому портрету Бориса Герлована / Ю. М. Сохорь // *Неман*. – 2008. – № 7. – С. 178–184.

6. *Тэатральная Беларусь: энцыкл.: у 2 т. / пад агул. рэд. А. В. Сабалеўскага.* – Мінск: БелЭн, 2003. – С. 319–321.

7. *Ярмолинская, В.* Безграничное пространство купаловской сцены / В. Ярмолинская // *Белорусская мысль*. – 2006. – № 8. – С. 22–25.

І. У. Канцэвіч, аспірант

БДУ культуры і мастацтваў.

Навуковы кіраўнік – Л. Л. Разжкова,

кандыдат педагагічных навук, дацэнт

НЕКАТОРЫЯ ПЫТАННІ ЭТНАКУЛЬТУРНАГА ВЫХАВАННЯ ПАДЛЕТКАЎ У АМАТАРСКІМ МАСТАЦКІМ КАЛЕКТЫВЕ

Кожны народ ў працэсе свайго гістарычнага развіцця перадае падростаючым пакаленням каштоўнасці нацыянальнай культуры і сацыяльнага досведу, пры гэтым выпрацоўваецца вызначаная сукупнасць поглядаў на працэсы выхавання. Унікальны выхаваўчы патэнцыял, які змяшчаецца ў культурна-педагагічнай спадчыне кожнага этнаса, можа быць з поспехам рэалізаваны ў выхаваўчым працэсе аматарскага мастацкага калектыва.

У цяперашні час можна назіраць павышэнне цікавасці да этнакультурнага выхавання, галоўнымі ідэямі якога з'яўляюцца выхаванне каштоўнасных адносін да Радзімы, да пры-

роды, да сям'і, да народнай творчасці, да культурнай спадчыны і традыцый свайго народа. Этнакультурнае выхаванне забяспечвае сацыялізацыю падлетка, дазваляе яму самаідэнцыфіцыраваць сабе ў якасці прадстаўніка этнаса і грамадзяніна сваёй краіны.

У Беларусі вялікая колькасць аматарскіх мастацкіх калектываў, якія арыентуюцца ў сваёй дзейнасці на музычнае народнае мастацтва, пры дапамозе якога мастацкія кіраўнікі арганізуюць працэс этнакультурнага выхавання дзяцей і падлеткаў.

Аналіз стану этнакультурнага выхавання ва ўстановах культуры і адукацыі дазваляе зрабіць вынік аб тым, што спецыялізаванай праграмы па этнакультурнаму выхаванню у аматарскіх мастацкіх калектывах няма. Кожны з кіраўнікоў абпіраецца на нейкае свае адчуванне і разуменне этнакультурнага выхавання.

Вялікая колькасць аматарскіх калектываў працуюць у напрамку народнага мастацтва, у большасці сваёй песеннага ці музычнага. Трэба памятаць, што музычнае народнае мастацтва з'яўляецца моцным сродкам уздзеяння на чалавека, на яго духоўны свет, мае вялікую сацыяльную значнасць ў выхаванні асобы, таму што музычная спадчына – гэта сацыяльны досвед чалавецтва, які захаваны ў музычных выявах тэкстаў. Гэты досвед знайшоў свае адлюстраванне ў народных традыцыях, у творах вуснай творчасці, у нормах жыцця народа, якія перадаюцца з пакалення ў пакаленне. Таму, ёсць падстава сцвярджаць, што музычнае народнае мастацтва, з'яўляецца адным з асноўных сродкаў этнакультурнага выхавання, якім у сваёй дзейнасці карыстаюцца кіраўнікі калектываў.

Другім важным сродкам этнакультурнага выхавання з'яўляецца родная мова. А ў народнай песне, у музычным фальклоры адбываецца сувязь спеваў з роднай мовай. Мова дазваляе арыентаваць падлеткаў на асэнсаванне беларускай мовы як з'явы этнічнай культуры, сродка нацыянальных зносін і фактара этнічнай самаідэнтыфікацыі асобы. Мова, адлюстроўваючы духоўнае жыццё нацыі, яе культуру, з'яўляецца нацыянальным здабыткам народа, важным механізмам захавання жыццядзейнасці і культуры этнаса, гэта частка агульнай культуры чалавека і заклад поспеху ў этнакультурным выхаванні.

Народныя святы – гэта яшчэ адзін сродак этнакультурнага выхавання, які актыўна выкарыстоўваюць кіраўнікі калектываў. Народныя святы займаюць асаблівае месца, таму што яны ўключаюць ў сабе і культуру, і мастацтва і творчасць. Беларускія народныя святы з’яўляюцца неад’емнай часткай нацыянальнай культуры, яны абуджаюць эмацыянальныя, эстэтычныя і маральныя пачуцці, замацоўваюць досвед маральных паводзін, у іх знаходзіцца адлюстраванне асаблівага ўспрыняцця свету.

Такім чынам, кіраўнікі аматарскіх мастацкіх калектываў выбіраюць сродкамі уздзеяння на асобу падлеткаў – беларускія народныя песні і музыку, народныя святы, родную мову, але на жаль не ўсе ўлічваюць узроставыя асаблівасці, і не ўсе абпіраюцца на рэгіянальны музычны і песенны матэрыял.

Нягледзячы на тое, што этнакультурнае выхаванне ў аматарскім мастацкім калектыве адбываецца, можна сказаць інтуітыўна, не маючы ў аснове дакладнай і дасканалай методыкі, мастацкія кіраўнікі, асабліва ў сельскай мясцовасці выконваюць тыя, ці іншыя сацыяльна-педагагічныя умовы, якія садзейнічаюць этнакультурнаму выхаванню. Сярод іх:

1. Улік гістарычных, сацыяльных, культурных, нацыянальных і этнічных асаблівасцей рэгіёна;
2. Інфармацыйная забяспечанасць, эмацыянальна-творчае ўздзеянне і камунікатыўная накіраванасць выхаваўчага працэса;
3. Творчае ўзаемадзеянне паміж суб’ектамі выхаваўчага працэса ў вобласці засваення этнічнай музычнай культуры;
4. Гарманізацыя асобнага і творчага росту падлеткаў у працэсе развіцця этнакультурнага выхаваўчага асяроддзя.

Аналізуючы працэс этнакультурнага выхавання ў аматарскіх мастацкіх калектывах, можна зрабіць вынік, што этнакультурнае выхаванне патрабуе дасканала распрацаванай методыкі з улікам узроставых асаблівасцей удзельнікаў калектыву, рэгіянальных асаблівасцей, большай інфармацыйнай забяспечанасцю.

---

1. Арлова, Г. П. Народная педагогіка як сродак выхавання вучняў: дапам. для педагогаў агульнаадукац. устаноў і устаноў пазашкольнага выхавання і навучання / Г. П. Арлова – Мінск: Нац. ін-т адукацыі, 2009. – 144с.

2. Бабунова, Е. С. Профессиональные аспекты этнокультурного образования: монография. – Магнитогорск: МаГУ, 2006. – 263 с.

3. *Этнопедагогика: учеб. пособие / сост. С. М. Салимова, К. Х. Гиззатулина, С. Ф. Стерметамак. – ГОУ ВПО «МГГУ им. Шолохова», 2008. – 294 с.*

*Ю. Н. Кнатько, магистрант
БГУ культуры и искусств.
Научный руководитель – А. И. Смолик,
доктор культурологии, профессор*

ТРАНСФОРМАЦИЯ СОВРЕМЕННОЙ БЕЛОРУССКОЙ КУЛЬТУРЫ: КОММУНИКАТИВНЫЙ АСПЕКТ

В XXI веке вопрос коммуникации как никогда актуален. Отличительной особенностью современного этапа развития человечества является тенденция к интеграции, взаимовлиянию и интернационализации мировых процессов. Это направление в общечеловеческой истории получило название глобализация, и в первую очередь связано с жизнедеятельностью европейской цивилизации. В условиях интенсивного взаимодействия усиливается влияние коммуникативных процессов на национальные культуры и мировую культуру в целом. Сегодня оппозиции глобализм – локализм, современное – традиционное, динамичное – статичное, есть живая реальность культурных процессов.

Коммуникация влияет на культуру, трансформирует ее в принципиально новый тип. Термин трансформация подразумевает в данном случае не просто эволюционное изменение отдельных элементов культуры, а ее сущностное изменение, то есть последовательный переход в иное состояние. Трансформация культуры – это направленный процесс, который реализуется за счет встраивания в существующую культуру чужеродных элементов, внешне не разрушающих саму культуру, но постепенно заставляющий ее работать иным образом [3].

На протяжении всей своей истории белорусская культура находилась в тесном контакте с другими культурами и их ценностями. В результате активной внутренней и внешней коммуникации сформировались специфические черты мышления, мировоззрения, менталитета белорусов. Основными факторами, обусловившими интенсивность коммуникативных процессов белорусской культуры с другими культурами